

До народу України

Копії: Президенту України Володимирі Зеленському
Голові Верховної Ради України Дмитру Разумкову
Прем'єр-міністру України Олексію Гончаруку
головам фракцій парламенту, впливовим
бізнесменам, ієрархам релігійних конфесій,
посольствам іноземних держав

Збережімо найбільше національне багатство!

(відкритий лист)

24.02.2020

Маючи безпосереднє відношення до здобуття незалежності і становлення української держави, вважаємо своїм обов'язком привернути увагу керівництва країни, політиків і громадськості до справи, що має вирішальне значення для нинішнього і майбутнього України. Йдеться про перспективу розвитку земельних відносин у нашій державі та про їх наслідки.

Нинішня влада наполягає на прискореному перетворенні землі сільськогосподарського призначення в товар. Ми не згадуємо про те, що такий намір суперечить логіці і змісту Конституції України, що зміна відносин власності в інших галузях економіки уже привела до її фактичного знищення, до інших трагічних наслідків. Ще стрімкіша деградація країни може статись після реалізації намірів влади щодо землі.

Земельні відносини – одна з найскладніших частин права. За більше ніж двадцять років під впливом президентів в Україні спостерігається намагання легковажно обійтись з цією сферою суспільних взаємин. Через це тут створене і розвивається середовище кримінальної сваволі. Не вистачає кількох десятків законів та інших нормативних документів, що стосуються земельного права. Проте владу дивним чином турбує одне, – як перетворити землю в товар?

Радикальні зміни, що відбулися у нас за роки незалежності, передбачають участь в ринковому обігу і сільськогосподарської землі. Світовий досвід і сучасні тенденції щодо організації аграрного виробництва свідчать про єдино прийнятний для України і ефективний метод **використання державної власності на землю з широким застосуванням орендних відносин**. Маємо при цьому унікальні (навіть для західного світу) зразки такого досвіду, є змога швидко його запровадити, одночасно враховуючи практику провідних країн Європи та Америки щодо консолідації земель, переведення їх у державну власність, щодо контролю держав за збереженням, використанням та відновленням якості ґрунтів.

Незважаючи ні на що, Україна стабільно займає пристойні місця в експорті товарів агропромислового виробництва. Зміцнювати такі позиції важливо і надалі, особливо в умовах ймовірного зростання глобальних напружень, загрози голоду тощо. В світовій стратегії для нейтралізації цих проблем повинна враховуватись суттєва роль української держави. Зрозуміло, впливової держави зі стабільною політичною ситуацією та авторитетною владою. Наміри ж влади щодо товарного статусу землі тому не сприяють. Вони не випадково зустрічають спротив більшості населення, особливо серед фермерів та інших фахівців. Влада лише вдає, що враховує застереження протестуючих.

Ситуація може розвиватись не прогнозовано, трагічно для країни, ризиковано для влади, шкідливо і для міжнародної ситуації. З огляду на це слід

тверезо оцінювати стан речей, відстоювати інтереси держави при здійсненні реформ, не впадати в ейфорію щодо перемін, вигідних скоріше зарубіжним партнерам, а не Україні (договір про ДНЯЗ, втрата акваторії біля о.Зміїний, «безвіз», квоти на експорт товарів...).

Не треба дурити себе і народ «ефективністю» запобіжних заходів для збереження землі, зокрема зайвим, фальшивим референдумом щодо купівлі землі іноземцями. Товарний статус землі в наших реаліях невідворотно означає втрату найбільшого загальнонародного багатства, власне здачу території країни, що, крім усього, провокує збурення спроб **реституції та інших** напружень між Україною та сусідніми державами. Це загрожує суб'єктності держави в усіх її складових, стане катастрофою, котра і для інших країн не мине безслідно. При тому не існує ніяких гарантій щодо розвитку ситуації так, як передбачається деким тепер. Результати можуть бути протилежними стратегічним намірам ініціаторів. Це лише ускладнить їх стартові позиції для досягнення визначених, загалом зрозумілих, цілей, внесе нові напруження і в геополітичні процеси, і в українське суспільство.

Україна повинна бути успішною суверенною державою зі стійкою власною економікою, важливою (але не головною) частиною якої має стати агропромисловий комплекс. В тому є одна з гарантій інтересів і для України, і для всіх впливових суб'єктів міжнародного життя.

Принциповим є і те, що після референдуму 1991 року, коли народ утвердив своє виключне право на землю та інші багатства, на стратегію свого розвитку, влада жодного разу не посміла (чи побоялась) його запитати про винятково важливі речі: про суспільний лад, статус країни, міждержавні зв'язки і об'єднання, про порядок використання всенародних багатств. Тим часом в Конституції і в законах, що їй протирічать (!), з'явилися нікчемні в юридичному сенсі записи, що стосуються згаданих речей. Однак до цих пір не прийняті передбачені Конституцією закони, котрі забезпечують роль народу як єдиного джерела влади, зокрема, закони про місцеві та Всеукраїнський референдуми. Природно, в таких умовах кожен має підстави запитати: хто насправді керує державою, – народ чи невідомо хто, маніпулюючи владою?

З огляду на висловлене, ми маємо право радити, пропонувати... Ні, **вимагати від влади організації і проведення референдуму з корінним питанням:**

«Ви згодні з перетворенням у предмет купівлі-продажу української землі сільськогосподарського призначення?»

Відповіддю на нашу вимогу може бути лише одне: **призначення референдуму.**

З повагою

Леонід Кравчук
Президент України

Олександр Мороз
Голова Верховної
Ради України
II і V скликань

Вітольд Фокін
Прем'єр-міністр
України
1990-1992 рр.